

Ярослава Яковенко

Танці у напівтемряві кімнати

12+

Ярослава Яковенко

Танці у напівтемряві кімнати

«ЛитРес: Самиздат»

2018

Яковенко Я. Ю.

Танці у напівтемряві кімнати / Я. Ю. Яковенко — «ЛитРес: Самиздат», 2018

Ми танцюємо у напівтемряві власних кімнат, намагаючись відгородитися від незручних питань, непорозумінь і недомовленостей, сховатися від жорстокості світу за порогом власної оселі. І кожен може для себе вирішити одного разу: хай танцюється; ніхто не дивиться. Представлені історії усі як одна про вихід за межі напівтемної кімнати. Слова можуть розбити нас на мільйони фрагментів і водночас скласти назад, немов пазл. У цьому їхня магія і літери всередині героїні трансформуються у своєрідні щоденникові записи.

Содержание

Замість передмови	5
ЗМІСТ	6
Історії, випадково підслухані у годинникаря	8
Дві дівчини всередині мене	10
Обирай битву, яку програєш, аби виграти	12
Перше правило клубу щасливих, про яке ми не знали	14
Якщо впадуть усі мости	16
Дощ йшов довго, але тепер він нарешті вдома	17
Ніч темна лише перед світанком	19
Про деякі втрачені дні, але не назавжди	21
Dolce Far Niente по-справжньому	23
Та квітова крамниця і моя таємниця	24
За кермом авто для втечі вона	25
Кінець ознакомительного фрагмента.	26

Замість передмови

Кожен може для себе вирішити одного разу: хай танцюється; ніхто не дивиться. Представлені історії усі як одна про вихід за межі напівтемної кімнати. Гавані безпечні для кораблів, але будують їх з іншою метою. Наше життя – це низка змінюваних подій, сумнівів, почуттів та рішень, але сьогодні – найкращий час озирнутися навколо. Навіть якщо ми помиляємося, тут є чим пишатися, бо продовжуємо рух вперед.

Побудовані за принципом чергування довгих та коротких відтинків ритмізованого тексту, представлені твори охоплюють широкий спектр почуттів: від суму до радості та милосердя; від гучних гімнів до тихих, теплих балад. Після відвідин майстерні годинникаря головна героїня відчуває потребу повторити досвід Овідія: писати листи без адресата. Хоча історії скомпоновані між собою в одну життєствердну історію (а зміст містить заховане повідомлення курсивом), книга може читатися з будь-якого місця.

З часом ми виходимо з напівтемряви кімнати на широку світлу дорогу без зайвого вагання, бо любов сильніша за страх. Завжди. Справжнє життя трапляється не з героями книжок і кіносценаріїв, а з нами, у цей момент часу, який не повториться, тому давайте вгризатися у життя і нехай мед тече по руках.

ЗМІСТ

Історії, випадково підслухані у годинникаря
Дві *дівчини* всередині мене
Обирай битву, *яку* програєш, аби виграти
Перше правило клубу щасливих, про яке ми не *знали*
Якщо впадуть *усі* мости
Дощ йшов довго, *але* тепер він нарешті вдома
Ніч темна *лише* перед світанком
Про *деякі* втрачені дні, але не назавжди
Dolce Far Niente *по-справжньому*
Та квітова крамниця і моя таємниця
За кермом авто для втечі *вона*
Гримнути дверима, щоб ніхто *не* чув
Сьомої хвилі не *боялася*, крила мала і не вагалася
Навстіж вікна *відкривати* і сидіти на підвіконні
Закрий очі і ти побачиш *світ*
Лампові вечори *і* ранні сонні години
Не прагни сказати останнє слово, намагайся зробити *нові* кроки
Довго йти за *горизонти*, щоб себе знайти
У жінок – усе серце, *навіть* голова
Перечепилися, *втративши* опору, але не розбилися
Волошки з *поля*
Змінити чіткість *зору*, аби всередині народилася відповідь
Затишні *старі* будинки³⁸
Моєї сили *береги* і натхнення глибока ріка
Хай Танцюється. Ніхто *Не Дивиться*
Зрозумій її *нарешті* без словників і перекладачів
З вами я *у* долонях Бога
Якщо *минуле* з гірким молоком, то майбутнє – зі святою водою
Прощання з *сумом*. Adieu, хороший та не мій
Вдумливо слухати веселі дитячі голоси
Той, хто *розпоряджається* нашими снами
Жити *сьогоднем*, дихати натхненням
Ісабель дивиться на дощ в Макондо *і не* перестає сподіватися
Душа *відмовляється* від пунктуації
Ключі *від* королівства
Тисячі *речей* можна забути
Волхви, *які дарують* світло і чари
Подаруй *посмішку*
Знати хто я, не *будучи* чиеюсь
Кожному потрібно, щоб хтось тримав його *за* руку
Роби добро і кидай *все* у воду
Бути *вдячною*
Замість усіх моїх *P.S.*
Ці маленькі вогники від вогнів учительських сердець
Метафізики *епізоди*
Слова, що *їй* не *належали*

Тоді, *тепер* і завжди
Кінцеві зупинки, *вони* ведуть додому
Йти на *ваши* голоси
Епілог. Колиска для кішки
Післямова

Історії, випадково підслухані у годинникаря

Сонце, що вже сідає, віщує негостинну прогулянку під відкритим небом. І раптом вдалі помічаю майстерню годинникаря. Доведеться потривожити цього зосередженого трударя. Рішуче стукаю і дивуюсь, бо всередині зазвичай гамірно, а сьогодні на диво тихо. Лише то тут, то там, вицокують тендітні стрілки і крутяться коліщатки годинників. Відчуваю себе так, ніби вдалося зазирнути за підкладку часу без посередників і потримати у руках тишу, бо миті то поспішають, то зупиняються і кульгають, нагадуючи черепаху.

Озираюся на усі боки, а сонце тим часом ронить бурштинові краплі світла на циферблати. Через мить помічаю володаря цієї печери Аладіна і той нагадує швидше графа Каліостро¹, аніж чаклуна пружин і гвинтиків господаря.

Він не бачить годинника на моєму зап'ясті, бо свій улюблений я віддала племінниці, сподіваючись, що їй він принесе більше щастя. Жити зі спогадами, а не мріями – моє улюблене заняття. Здається, останню фразу промовила вголос, а годинникар навіть не зводить здивовано брови, ніби второпавши, про що мова, тому неспішно про магію часу говорить.

Мовляв, скільки ми б не вагалися, час знає більше, ніж ми. Звучить заспокійливо і я запитую як бути, якщо почуваюся кажаном на дереві з картин Сальвадора Далі, де світ догори дригом, а час зупинився під підталих годинників калюж покровом. Одним словом, як у «Містерії» Гамсуна, коли усе, що відчуває персонаж² – ледь вловимі відчуття, які наскрізь пронизують і одразу зникають.

Замість відповіді старий годинникар пропонує каву і говорить, що можна роззутися і у кріслі влаштуватися. Посміхнувшись, згадую історію про Бенджаміна Клементайна.³ Йому якось подарували довге пальто. Прокидаючись у холодній квартирі, він його одягав і сідав грати. Завжди босоніж, тому що вдома. Вдома можна відкривати душу ласкавій байдужості світу.

Тим часом майстр подає мені книжку скарг і пропозицій, таку собі «Soul Kitchen» з пісні гурту The Doors, з книжкової полиці. Пропонує почати читати навмання і я зустрічаю на її сторінках історії тих, хто застряг на нульовій точці і тих, хто з неї зійшов. І неважливо куди – у мінус чи плюс, бо ти сам собі джерело подій, скільки б доріг не пройшов. Особливо, коли довів усе, що хотів. Навіть тим, хто не вірив. Тому відпустив самого себе, своє минуле і час водночас.

Мені стає цікаво, чи для когось з героїв історій годинникар навмисно час спиняв. Певно, тоді жити без необхідності видиратися сходами на рівній по-буддистськи поверхні куди спокійніше. Так, ніби залишити лежати непрочитані книги, коли хочеться вдумливо читати одну лише. Просто у когось часу менше, а у когось – більше. І ця думка не пригнічує, а захоплює.

Годинникар головою хитає і промовляє, що доступні варіанти на будь-який смак. Питання у тому, хто яку ціну заплатити готовий. Здається, йому до душі бути буркотуном, бо це краще, аніж світитися наївним ентузіазмом. Цокає язиком разом зі стрілками, вказує на розташований поруч циферблат і асортимент насправді викликає захват: є щасливі митті з мінімальним ефектом печалі – на здоров'я ніякої шкоди не чинять, щоправда, наступного дня у забутті спочинуть. Найшвидше розбирають часи успіху та тріумфу. Такий собі щастя сурогат. За відгуками, ефект швидкоплинний, а назад товар не приймається. З сильнодіючими моментами варто бути обережними, а то ще виникнуть проблеми з серцем, хоча мало хто цим переймається. Давно колись завозили час хапати з неба зірки, але там проблеми з постав-

---

¹ Граф Алессандро Каліостро – відомий містик і авантюрист.

² Мається на увазі Юхан Нільсен Нагель, головний герой роману Кнута Гамсуна «Містерії».

³ Бенджамін Сейнт-Клементайн – британський поет, композитор та музикант.

ками останні кілька віків. Натомість попитом користується час, який дарують іншим. З ним легко потім запалюватися від щасливих чужих новин. Негативний аспект лише один: багато сказаного, мало прожитого. Та життя – мудра річ: завжди знайде спосіб обдарувати яскравими людьми, за які бити і бити поклони – аж до землі. І якщо це не диво, то що тоді?

Час, подарований тобі кимось, навчить приміряти свої ступні до слідів людей, надихаючих за своєю суттю, а не за статусом, який сьогодні є, а завтра уже немає. Той час, котрий виключно для себе, – дорого обійдеться, раніше у кредит видавали. Якщо не по кишені, то залишається просто йти туди, де любов. Неважливо, скільки шрамів вона залишить. Бо кожен з нас розсипається на дрібні шматочки, а потім збирається, і виходить нова картинка.

Слухаю майстра і навіть не знаю, яка я картинка, бо увесь час із шматочків складаюся. І у кожного з них своє право на подорож, так уже склалося. І будь-який фрагмент точно знає, коли потрібно сховатися або зникнути, щоб не знайшли, попри старання.

Майстр помахав мені на прощання, а небо ніжного фіалкового кольору, певно, бачило моє майбутнє. Просто не поспішало говорити і обіймало за плечі: ще не вечір, усе буде.

Виходила з майстерні як із річки зі швидкою течією: повільно і обережно, ніби пробуючи крок за кроком дно. Посіяний смуток одного разу виросте деревом, яке вистоїть у будь-які хуртовини. Я і є це дерево. Дозволяю собі просто рости, на двох стояти впевнено і любити усе те, що стало моїм світлом, згораючи.

Немов пацієнт, що шойно вийшов із коми і побачив цей старий світ по-новому, беру себе за руку і веду туди, де можу відчутти те, що хочу відчувати, аби тріщини стали просто візерунками. Слухати, а не чекати паузи, щоб миттєво розмінати її своїми п'ятьма копійками. Мандрувати своїми стежками і воскресати за три дні після найдовшої зими.

Варто лише цінувати час у його самотності поміж щоденникових сторінок, не боятися розповідати історії своїх спроб і помилок, жити справжнім, повіривши, що чудеса іноді трапляються і без допомоги годинникаря.

Дві дівчини всередині мене

Ніщше постійно описував подвійність людської природи, коли уживаються байдужість і хитрість та сердечність і душевна скнарність. Проявляючи нетерпимість, полюбляв запитувати: «Як пережити, що я – не Він?». Але Богу, напевно, теж важко і кортить стати кимось ще, бо ми вже тисячоліттями поводимося саме так: готуємося до ролі героїв – а граємо негідників, тільки приміряли образ синьої панчохи – потрапляємо на бал, поправляючи капелюхи.

За великим рахунком кожного з нас ведуть два шляхи: одна дорога – любові, а інша – страху. І першою супроводжують ті, хто запалює вогонь всередині нас, а другою подорожуємо, коли холодно і темно у компанії власних примар. Вони як і змії – жувати не вміють, тому ковтають жертву повністю і без хрускотіння. І ти починаєш тікати, іноді бігти і спотикатися об каміння. Немов заплила далеко у море і перестаєш бачити берег. Чекаючи на спасіння, виходиш на маленький острів і розумієш, що готова там робити запаморочливі зворотні висновки, кричати про зайві сумнівів і покаянь, мовляв, забувай, спалюй мости і розвіюй за вітром залишки поневірянь. І всі барикади і моралі засади, що споруджувалися роками, можуть впасти за мить, наче солом'яний будиночок першого поросяти. Та насправді змії заворожує не музика, а розгойдування сопілочки заклинача.

Обираючи шлях, ти вже знаєш, що потрібно знати більшу частину відповіді, аби правильно поставити запитання. Тому з часом знову виходиш на широку світлу дорогу без зайвого вагання, бо любов сильніша за страх. Завжди.

Як і шляхів, всередині мене дівчин також дві. Міцно сплелися, ніби реальність і вигадка у прозі Еріка-Емманюеля Шмітта.⁴ І неможливо передбачити, яка з них візьме гору у тій чи іншій ситуації: одна з кутами гострими, а інша – розкута. Безстрашна зі захватом фігуристики черкає ковзанами по дзеркальній поверхні життя, а безрадісна з обережністю жителя берега боїться ступити на тонкий лід, покинувши укриття. Перша вміє бути вищою за траву і голоснішою за воду, а друга – жаліється і ниє, щоб перевірити, чи усе він зможе мені пробачити і щось глибше побачити.

Кожного разу, коли я відкладаю важливі рішення, боюся здійснити телефонні дзвінки, безрадісна мене перемагає без жодного совісті докору. Варто мені лише вдатися до порівнянь і ненароком комусь позаздрити – та, що не знає радості, бере гору, залишаючи мені у якості варіанту покору. Безрадісна дівчина отримує наді мною владу щоразу, коли чиєсь необережне слово лишає на увесь день спокою, або панічна атака заповнює усе тіло, не залишаючи вільного простору. Її повсякденний настрій чудово передає діалог з «Амелі», коли на питання сусідки: «Ви вірите у дива?» – Одрі відповідає: «Сьогодні – ні...».

Безрадісна може сидіти на кухні годину чи дві, написати «не зникай, будь ласка» і не надіслати, бо лячно, що може не вистачити сил і сміливості, тому повідомлення ніби кілька рядків ненароком, поки охолоне чай. Вони сповнені трамвайної ввічливості, яка нестерпно важко дається. І хто міг подумати, що говорити, коли дійсно є що і про що, не вдається.

Безстрашна не шкодуватиме ні на частку секунди про слова «усе змінюється навкруги і мені потрібен у цю мить ти», маючи на увазі «я тут не за пробаченням, а за прощанням»... бо це правда, а не відвага, і нерозсудливо приховувати її від тих, кого вона стосується. Навіть якщо страх не отримати у відповідь нічого – твоя слабкість, бо улюблена слабкість – це практично перевага.

Будучи суворою до самої себе, безрадісна дівчина і від інших очікує сприйняття життя як гри на вибування, забувши правила займенника «ми» використання, бо «ти» і «я» куди безпечніше і зберігається рівновага. Вона закриває для усіх вхід і вихід, не дозволяючи навіть

---

⁴ Ерік-Емманюель Шмітт – сучасний французький письменник, драматург, філософ.

відшукати самі двері. Любити увесь світ набагато простіше, ніж когось одного і так, щоб на все життя. Просто існує таке персональне мистецтво – «весь час не тих зустрічати».

Безстрашна любить лиш чіпати квіти, але не зривати. І тих, кого любить, не вважає своєю власністю, живучи не за принципом «не можу без тебе», а «ти – важлива частина життя, але ще не його урочистий гімн». Вона точно знає, що самотність і усамітнення – це абсолютно різні речі: перша тікає від болю, а друга – мчить йому назустріч або навздогін.

Люди дізнаються прогноз погоди лише для того, щоб дізнатися, коли буде вітер змін, очікуючи перевтілення. І нічого, начебто, не стається такого, після чого можна було б сказати, що життя розділилося на «до» і «після».

Та по вірі дається, розумієш? І ти віриш у краще під крики морських чайок, які проводжають сонця захід. Знаєш, так буває: до певного моменту часу у твоєму житті все по плану і дві дівчини мирно співіснують. Та раптом хтось зруйнує страхи і усі бар'єри – зайве лущиння, що змушувало жити у недовірі. І ти дізнаєшся як просто дихати на повні груди, говорити своїм голосом і почутою бути. Ніби ти була забутою книгою у шафі, а тебе знайшли, відкрили і уважно читають, не пропускаючи жодного слова.

Тоді обидві зустрінуться, сядуть одна навпроти іншої, поставлять кілька питань: – Що будемо робити з твоєю-моєю гордістю? – Що поробиш, коли встояти неможливо? – Не приходь тільки потім нити і рахувати втрати. – Я не вірю в казки про «назавжди» і загадую тільки на найближчі роки. І якщо до нього потягнеться душа, то ти перестанеш чинити опір.

Це змусить безрадісну дівчину відвойовувати у безстрашної колишні території, але нова і цілісна ти, маючи безліч сумнівів, буде вперто дотримуватися власної траєкторії. Програвати і продовжувати жити, не дивлячись на ті речі, яких боїться до смерті, приймаючи недоліки за невідомі раніше душі таємниці. Посміхаючись у не найбільш відповідні моменти, лякаючи родичів, які подумують, чи не зійшла ти раптом з розуму.

Запропонуєш безрадісній зіграти в гру – Гордіїв вузол перерубити; це, звичайно, може вилитися в грозу, але після грози твоє небо стане легшим. Іноді тобі дуже важко витримати якийсь певний момент. З часом ти озираєшся і розумієш, що пазл складається – усе, що сталося, у решті решт приводить тебе до мети. Почнеш шукати своє, а воно у відповідь знайде тебе, просто тому що правило гідних – творити добро і отримувати натомість вдвічі більше. Повториш про себе як мантру слова про те, що світ вже трошки похитнувся і готовий до змін. І одного разу ти прокинешся через те, що плачеш, але від сміху, а не сліз.

Обирай битву, яку програєш, аби виграти

Спостерігаю за малюками на батуті. Вони мені нагадують єдиних птахів, що вміють літати назад – колібрі. Дітвора весело підстрибує вгору, у той час як дорослі схожі на травневі дощі: падають вниз, ніби падати – беззаперечний землі закон і девіз. Відірватися від її поверхні не вдається, та й ніколи – треба поспішати до нових вершин.

Крок за кроком, подих за подихом ми дорослішаємо, старішаємо і це ані добре, ані погано. Здавалося б, посмішки ширше, мрії світліші – і життя стане набагато теплішим. Усі розповіді про перемоги звучать красиво, натякають на наявність характеру і від них віє благородством. Та насправді всередині себе ми ведемо війни, що обертаються втратами зовні. Втолені вірити і чекати, ніби ресурси радості – скринька з мармеладом. Одного разу тягнеш руку аж до самого дна – а там нічого немає. Навіть крихт. Натомість думка, що можна більше не намагатися усе встигнути, спочатку дуже лякає, а потім запускає процес регенерації. Починаєш з того, що визнаєш: є час гнатися-бігти-старатися – і є час, щоб зійти з дистанції.

Двадцять ударів на секунду – швидкість серцебиття колібрі. Люди змушені жити приблизно у такому ж ритмі. Щоправда, є варіації в алгоритмі. Тому одним легко дається алгебра, а іншим – верлібри. Однак усі колись довгими вечорами намагалися зліпити версію себе – легшу, привабливішу і зручнішу, щоб точно не відлякати своїми недоліками і амортизувати собою усі гострі кути, передбачаючи реакції, свої і чужі.

Інколи ти обираєш битву, яку програєш, аби виграти. Я думала про це, потрапивши у гончарний світ. Йдучи садом скульптур в Опішному, відчувала дзвінку тишу, бо знання про програш задалегідь не обов'язково має бути гучним або гострим, ніби хірургічний скальпель, але воно точно є в кожному, коли невдача слідує за невдачею.

У такі моменти логіку подій зрозуміти не намагайся. У вічному пошуку не зупиняйся. Навіть тоді, коли втрачено сили. Догори дригом летять сподівання та мрії. І нікому ніякого діла: образа серце болем пронизала чи корова язиком злизала. Значима комбінація карт у покері зветься парою, у житті – вірою, любов'ю, надією. Просто ми горді. Відгородитися хочемо від смутку, значимішого за власний. Тому беремося за програшну справу і йдемо до кінця. Перемагаємо нечасто, зате вчимося користуватися правом брати час на «подумати», бо по-справжньому важливі питання миттєвих відповідей не будуть вимагати.

Усі наші промахи та помилки, навіть якщо вони навмисні, – корисні. Це привілей життя, його іронія. Свідома дестабілізація, ціна якої – самореалізація. І ми програємо інколи битви, закінчуючись і виснажуючись, але заново знаходячи себе як даність. Кожна зі скульптур була ніби німа сутність, яка прохала не відвертати очей і не закриватися, бо час залікує будь-які рани і одного разу відпаде потреба заглядати оточуючим в очі, боротися з вітряними млинами і доглати вигорати.

Мені дозволили долучитися до прекрасного і тепер в мене є власноруч створене горнятко з необпаленої глини. Ми теж ніби з глини, тільки вона вже побувала у пічці, якщо одного разу ми обрали битву, яку програли, аби виграти і зрозуміти: можна більше не намагатися гасити зусиллям волі сигнали «мені неприємно», візуалізувати чужі думки як кімнату з кривими дзеркалами або відтягувати розставання. Можна не драгуватися через чиїсь позиції, бо вони узагалі не викликають емоцій, адже ніяк не впливають на твою власну впевненість у собі. І коли хтось наближається занадто близько, можна не використовувати прийоми захисту блискавично. Кроки назад, розриви дистанції, ухилення в сторону, але якщо це неминучість, то вона вже є. Ти ніяк від неї не сховаєшся. Можеш не питати, хто і навіщо.

Усе, що тобі залишається – повернутися додому з подорожі, розібрати валізу, випрати речі. Переглянути фотографії, полити квіти і заново для себе зрозуміти, що можна більше не намагатися забороняти собі бути по-справжньому щасливим. Вершину можна підкорити

тільки в тому випадку, якщо ми самі вважаємо це можливим. Усе вийде. У підсумку. Обов'язково.

А поки що можна більше не намагатися дожити до найближчої суботи, а потім у понеділок чоботи почистити – і до роботи, коли щастя та радість – нечисленні епізоди. Можна більше не намагатися засуджувати людину, не пройшовши шляху у її черевиках, не знаючи обіцянок, нею даних комусь чи самій собі. Можна більше не намагатися залишати двері зачиненими для того, що може стати початком прекрасної дружби або дружби за відсутності любові. Можна більше не намагатися вдавати захоплення від майбутнього перспектив як дитина, котра говорить, що їй сім і вона скоро піде до школи.

Мені було утричі більше і я тоді не бачила ані шляху, ані фінішу, але зачаровано спостерігала за скульптурами і думала – як добре, коли усе, що тобі потрібно, – помістилося десь під ребрами зліва. Слова, будь-які слова – невдалий переклад з оригіналу і усе відбувається мовою, якої немає. Певно, тепло слугує ознакою і виправданням мистецтва. Без тепла усі слова, полотна і партитури – ідеально прорахований, зібраний і підготовлений до польоту літак, що ніколи не побачить неба. І якщо інколи програти треба, то нехай поразки будуть особистими як і читання – тільки ти і книга.

Перше правило клубу щасливих, про яке ми не знали

Перше правило клубу щасливих, про яке ми не знали, звучить так: щастя не може залишитися незмінним. Переглядала днями відео зі стадіону, де розмірковували над побажаннями самим собі через декаду, і розуміла, що з того мрій легіону щось збулося, або вийшло навіть краще, ніж мріялося, а щось загубилося.

Час минає, а з ним якісь речі перестають бути архіважливими і ти втомлюєшся перевіряти свої ментальні карти, ніби диктант у школі щоразу: а «майбутні перспективи» і «родина» пишуться через «хочу» чи «потрібно»? І чому словосполучення для перевірки правильності завжди «чужі очікування» або «програно/виграно»?

Ставлю на паузу програвач, заварюю міцний чорний байховий чай і кімнату наповнює аромат суму за розмовами, що так і не трапилися. У прозорій склянці кружляють шматочки сушеного яблука і пелюстки волошки. Разом з чайнками на дно склянки осідають минулого усмішки і насмішки, які я буду ще довго повільно вводити всередину себе, приблизно по двадцять п'ять крапель на хвилину, мов фізрозчин, не забуваючи, що усе тече і змінюється, подумки додаючи на початку слово «нехай», бо тумани – не вічні.

Втім, на серйозні речі я звикла дивитися поза вузьким контекстом власного життя. І перше правило ховається у глибинах Декарта світосприйняття або як мислиш – так і живеш. Авжеж, у природи немає погані погоди – лише одяг не по сезону. Інколи, коли зовсім край, уявляй себе тимчасовим, прозорим, підпорядковуйся ритмам зближення і віддалення, дозволяючи стосункам змінюватися так, як заманеться.

Тепер мені доведеться змінити свій звичайний тон. Тепер мені доведеться говорити все-рйоз. Друге правило стосується того, що ніхто і ніколи не буде любити тебе так, як хочеш ти. Усе навпаки – будуть так як зможуть, тому не поглядай крадькома на інших почуття і не порівнюй з тим, що маєш сам. «Не люблю (так як того хочеш ти)» означає «не буду намагатися змінити і розчаровуватись». Якщо хтось у серці, то цього достатньо. Більшого і не проси. Одного разу розмінювати любов і дружбу на слова, особливо після усіх точок неповернення і крапок над «і», стане непотрібно взагалі. Нехай життя далі просто трапиться.

Третє правило просте: знайти людей, які кращі за тебе, вчитися у них і прислухатися, коли вони говорять про тебе, якими б приємними чи болючими не були їхні слова, тому що немає щастя без довіри. Але не покладайся на них завжди без жодного коливання. Коли людина рятуює потопаючого – це подвиг, але ніхто не дарує врятованому абонемент на уроки плавання.

Чай давно охолов, а я сиджу на підлозі, розклавши довкола фотокартки, ніби троянд пелюстки. Вони зберігають миттєвості мого життя, але не показують як змінюється колір моїх очей, залежно від настрою, переходячи від світлогоріхового до майже чорного. Світлини нівелюють зміни в нас і на них не розгледіти, що сьогодні я під враженням від фільму неповторного, а завтра стиснена від переживання, важкого і мінорного. Ніби гра у тетріс: допоки фігурка летить, маєш час для її оптимального у канву теперішнього влаштування, але щойно якась з них виходить за межі поля, – гру закінчено, суцільне розчарування.

Ще одне правило у дотриманні динаміки: ти повзеш вгору, зісковзуєш вниз, і якщо знову вниз – не страшно. Головне, щоб в цілому йти вгору. Кожна клавіша фортепіано – то лише одна виразна нота, а музика – від однієї ноти до іншої теплота переходу, і саме з таких переходів складається наше життя.

І якщо хтось бачив кілька світлин зі мною, це ще нічого не означає. Він або вона не знають жодного з моїх характерних жестів і манер. Не мають уявлення як я виглядаю, коли виявляю, що залишила вдома документи, переплутала час зустрічі, або щаслива у розпалі роботи, і який відсоток писемної дотепності передають мої голосові зв'язки і голови повороти.

П'яте правило – у готовності не будувати образи на основі хибних вражень, бо ми дорослі, а й досі віримо у можливість влаштувати життя як літачок з оригамі, але лінії згину не відмічені, тому відбуваються збої в очікувань програмі.

І головне правило у тому, що їх немає. Ти ніби стрибаєш в море з обриву, навіть не встигнувши набрати в легені повітря, але точно знаєш, що виплиєш на поверхню до свого плоту, бо вмієш торкнутися щастя так, аби не залишити на руках позолоту.

Якщо впадуть усі мости

Якщо впадуть усі мости, ми перейдемо пішки глибокого моря дно, бо нашим девізом завжди було «поодинці пропадемо, разом – вистоїмо». Ці слова ти написав у моєму випускному альбомі. Зустрінемося на обрії, а за нами будуть бігти видноколи, і я нагадаю тобі про ті дні, коли ми стояли на сцені, узявшись за руки, аплодували глядачі і без запинки читали наші імена. Це був кінець десятиліття і початок нового дня.

Ми були сімнадцятирічними борцями проти драконів із золотими медалями у зубах. Я досі тримаю ту світлину у рамці, бо тоді розпочався для кожного власний шлях. І подумати не могла, що мене огортатиме страх, коли дізнаюся, що ти у боях. Ще вчора ми були зовсім дітьми і вигравали дворові битви на дерев'яних мечях. Не переймалися занадто оцінками, вважали свої переконання недоведеними теоремами і відстоювали їх, ніби граючи в «хрестики-нолики» на полях. Обіцяли триматися разом і об'їхати увесь світ, а потім подорослішали і стали рідше один одному телефонувати.

А тоді писали найзаповітніші бажання на листочках паперу, кидаючи їх в ізумрудну пляшку. Зустрічали світанок, а сонце визирнуло з іншого боку, і я пам'ятаю твій проникливий погляд. Говорив, що помолитися за мене у храмі. Чи ти знав тоді, що ми поміняємося місцями і я пропущу два удари серця, дізнавшись що ти там, у найгарячіших точках?

Бачиш, це я стою у полуденній спеці під покровом дерев і дихаю глибоко у затишній тіні бука. Пам'ятаєш, у пошуках озера, пробираючись крізь хащі, коли гілля під ногами тріскотіло, я роззулася і йшла за тобою босоніж, бо ти орієнтувався у лісі так вміло, наче то був твій дім. Як ти тепер? Ми не бачилися кілька зим. А тоді я почула від тебе вперше стройові пісні і здалося, що ти мав народитися у козацькі часи. Шкода, з нами не було гітари, пообіцяй зіграти що-небудь, а ще ти мені винен поединок у тирі і я знаю заздалегідь, що програю, бо ти вправно стріляєш з будь-якої зброї, але нехай вона не буде націлена на тебе по-справжньому ніколи. Бережи себе, мій хоробрий воїне!

І нехай тебе старанно бережуть ті, кого бережеш сам. Не загасити багаття твоєї відваги жодним дощам. Знаєш, у печалі, як правило, гарна акустика – ледь торкнешся, а ніби вдарив по усіх клавішах. Та поки ми віримо, ми ще щось можемо. Плече друга інколи становить цінність, справжню і недоторканну, а складні часи – це просто даність, що не підлягає обговоренню.

А ось те, що підлягає, – наші вчинки і слова, бо коли тиша стане голосніше на голос, війна стане тихіше на постріл. Знаєш, я інколи думаю, що ми вигнанці з раю не через якесь там яблуко, а просто тому, що порушили жорстокістю доброти простір. І кожен з нас сам собі Король Лір, немає кому висунути докір.

Одного разу, через кілька століть, станемо нікому невідома «прапрапра». Запам'ятаються лиш окремі рядки. Актуальні назавжди. Тому не проси у долі вічності. Занадто нездійсненно, а ми – нескінченні. Запам'ятовуй нас тут і зараз. Можливо, з протилежного кінця світу до нас вже добираються мрії якраз. І допоки ми ходимо один до одного в гості, аби не забувати, що ми є, ми тут і ми разом, світ ловитиме нас, але спіймати не зможе.

Дощ йшов довго, але тепер він нарешті вдома

Очікування. Древо життя. Завершення. Якщо ти бачив цей мозаїчний триптих Густава Клімта⁵, то знаєш, що життя нескінченне, бо якщо не жінка продовжує його, то хто тоді? Великий поціновувач жіночої краси створив танцівницю із грацією Айседори Дункан і безліч з гілок дерева поруч завитків, а чорний птах на них – то вісник біди, якій виклик кидає застигла в обіймах пара справа. Знаєш, після довгого очікування щастя і подолання життєвих труднощів на шляху до нього, щоб стати справжнім, необхідно існувати в свідомості іншого.

Від очікування до завершення крутиться коло життя, а головний барометр правильності шляху – внутрішні відчуття. Інакше – маєш усі шанси стати лисицею з байок Езопа, яка хотіла дістати винограду гілку, а коли не вдалося, розізлилася до безпам'яття і почала втішати себе надією, що ягоди – кислі, завзято.

Інколи не так важливо, на які саме ти вирішуєш наважитися зміни – роботи, місця проживання або витрачання кількох років на «ніхто нікому нічого не винен», – просто довірся дорозі і дереву життя. Це наш дар і наше прокляття – вірити, що усе йде по висхідній спіралі, а найцікавішому – попереду бути. Приїдається згодом навіть найсмачніша їжа, а старі речі надокучають, ніби стежка від будинку до роботи. Тільки не роби очікування культом, особливо тоді, коли ти з уже цілком собі збудованим внутрішнім світом. Навіть якщо для тебе зараз любов здається пеклом, де у великих залізних казанах закипає злість і вариво переливається через край – це не привід говорити слова, які ранять, і зникати з усіх радарів.

На думку вчених, конфлікти вирішуються на рівні гормонів: окситоцин зменшує тривожність і погіршує пам'ять – так забуваються сварки і образи. Шкода, що нашим близьким доводиться знайомитися з нашими внутрішніми демонами, але немає жодного приводу давати останнім владу над розумом, аби віддавати накази. Ми поняття не маємо, що лежить у інших в сховищах несвідомого, коли одна-єдина репліка потрапляє у найуразливіше місце як гостра піка. І тільки найрідніші можуть за секунду відправити тебе в нокаут: знають, якими словами вдарити, щоб ти померла двічі тут і прямо зараз. Тому критично не забувати, де кнопки, на які не можна натискати, бо спрацьовують як детонатор.

Коли дощ розбивається краплинами об шибку твого вікна, а фіалки на підвіконні лякаються блискавок, ніби сказаних зопалу фраз, – не забувай, що все проходить. Дощ йшов довго, але тепер він нарешті вдома, його води не висихають, а стають струмками. Вони йдуть під землю, щоб ожити де-небудь в іншому місці ріками і ставками. Так було віками і ти теж зможеш ожити як річка.

Слухаю як з колонок лунають слова про необхідність підтримувати вогонь і стежити разом, щоб він горів і висвітлював серед мороку наш шлях⁶. Можливо, інколи дійсно варто дивитися вище і бачити ліс за соснами: світ не обертається навколо тебе і милуватися власним відображенням у очах іншого не треба. Твоє життя – свого роду вогнище, полум'я якого потрібно поповнювати дровами, часом солодкими, частіше – гіркими. Бо якою гармонійною особистістю ти б не була, якщо заборонити собі щось з того, що зазвичай табуйовано як от злість, нелюбов чи образи, то з часом перестанеш відчувати взагалі.

Хочеться плакати, плач. Хочеться кричати, кричи. Іноді твоя нервова система як оголений провід, а на питання «чи стане легше?» відповіді немає. Годі шукати приводи для нещастя, досить підкреслювати свої недоліки. Життя – це вогнище і трохи провокація. Тебе беруть на слабо і ведуть підривні роботи над твоїм самолюбством, але від того цінніше безумовне прийняття тебе кимось. Це не означає, що треба постійно жити нарозхрист, бо ми усі потребуємо

---

⁵ Густав Клімт (1862-1918) – австрійський художник і графік, символіст.

⁶ Пісня «No Sound but the Wind» британського рок-гурту Editors.

часу на самоті. Це про готовність іншого тебе вислухати, зрозуміти і нагадати, що болю можна дозволити зруйнувати себе, а можна використовувати як паливо.

Сила – це здатність щось рухати, і здатність протистояти водночас. Інколи варто залишити себе в спокої разом з усіма дошкульними фразами, так ніколи і не сказаними, але які ти так довго продумувала перед сном, повертаючись до неприємного діалогу знов і знов. З усіма шансами, які було втрачено, і почуттями розтраченими, щоб продовжити рух вперед і одного разу зізнатися собі вдячно: шлях був довгим, але тепер я нарешті вдома. Я ж передам тобі через Бога: – Гарних сновидінь і нічого не бійся!

Ніч темна лише перед світанком

Ніч одягає сукню з яскравими паєтками у вигляді зірок. Іноді гарно просто сидіти і споглядати весну, читати десятки книг у пошуках слів, які розрадіть твоє існування і розглядати у ліхтаревому світлі малюнки крейдою на асфальті. Таємниця щастя людини в короткій, обмеженій пам'яті. Тому з приходом березня починають відлік життя заново, змінюючи листя, але залишаючи корені. Цієї пори року просто вірити у краще, навіть тоді, коли прикрі ситуації ходіння по одних і тих же граблях читаються у всіх твоїх акварелях і нотатника полях. Та що з того, коли думки інших для тебе – якісь далекі інстанції. Просто у твоєму житті доводилося хоч раз йти всупереч традиціям і з того часу самостійно обираєш собі межі так завзято, що ладна за них померти. Цьогорічна холодна весна стікає у люки, заглядає в будинки і полюбляє читати нотації безмовно-голосно, мимоволі і жалібно. І ти не знаєш як її з серця вимести, а сліди замести.

Разом з випробуваннями даються сили, аби їх винести. Кожен з нас чув цю фразу десятки разів. От тільки ніхто не говорить, що повертаєшся ти з рубежів не одразу і, щоб залишитися живою, маєш досягнути японське мистецтво склеювання розбитих чаш, коли шви і тріщини покривають золотом неквапливо і прискіпливо раз по раз. Для японців розбита річ красивіша за цілу. Можливо. Просто, коли від чогось відколюється шматочок, ти дивуєшся від того, що щось звичне може стати крихким або виявитися найдорожчим. Кожен виклик долі таїть у собі ключ від цього світу, невідому раніше правду про Всесвіт і тебе саму, що мурахами пробігає по тілу.

Було б добре про це не забувати, коли страшно до запаморочення і ватяних ніг. Передчуття моменту, коли життя збивається зі звичного ритму, страшніше самих змін і нових доріг. Пітніють долоні і на барометрах униз летить тиск. Чекати нічого, ти і лихо зійшлися у двобої. Гаснуть внутрішні маяки і тебе не цікавить, коли здійсняться далекі задуми чи найближчі плани, неважливі фейсбук, їжа, а тим паче раптові розваги.

Просто існують такі часи, яких насправді немає. Тобто, ти можеш відслідковувати їх плавний потік у інстаграмі, де цвітуть магнолії, гарні флетлеї з книгами і кавою, посмішки твоїх друзів. Однак усе проходить повз тебе, гублячись посеред пропущених дзвінків списку.

Ні смутку, ні радості, тільки втома і напруження плечей. Кілька без сну ночей і ти покриваєшся бронею. Важливо не випускати з рук дорожню карту, на якій чітко позначаєш хрестиками місця небезпек: тропи, якими ходити не варто; питання, які піднімати не слід; місця перепочинку. Ідея розумна, хоч і досить жорстока. Вирушаєш у похід – без метушні, без компаса, керуєшся внутрішнім чуттям. І ти нічого не відчуваєш, бо інакше тебе розірве на шматки. Сумніви здатні серце розкряти і карбувати там монети відчаю. Боїшся уявити день, коли прокинешся і не побачиш найрідніших людей, які вдивлятимуться у тебе з посмішкою, що ховається у зморщечках навколо очей.

Усе, на що залишаються сили – злитися і заперечувати. При цьому заперечуєш, що злишся, а злишся від того, що доводиться заперечувати і торгуватися. І у душі щось обривається, падає додола червонобокими яблуками, які розсипаються у траві, котяться у різні боки – не зібрати і більше не знайти. У кого є зупинити часу відлік повноваження? Адже вирокі теж підлягають оскарженню? Здається, було б ще трохи часу і усе вилікується, але неможливо знайти почесний компроміс у складній ситуації. І замість ворога вниз по річці пливе твій власний човен, бо був погано прив'язаний. Головне – не впадати у відчай. Він – останній інструмент твоєї темної сторони, коли безсилі гординя, ревності і лінощі.

Знаєш, ніч темна лише перед світанком. З приходом ранку, коли не треба буде боротися за здоров'я і життя найближчої людини або самої себе, твій горизонт більше не буде похилим, він вирівняється і під твоїми ногами знову опиниться тверда холодна земля. Тому що ти заслу-

говуєш зоряного пилу, навіть якщо усе, що маєш зараз – пил під ногами. Часи такі настали, якісь дикі і лихі, але кожен затишний вечір як маленька перемога. У ритуалах взагалі полягає велика сила і підмога. Вони збирають тебе заново і витягають з глибин знов і знов.

Попри будь-які скептичні прогнози, ти знаєш, що важлива лише любов, бо саме вона дозволить виплисти і адаптуватися. Правий був Еріх Фромм⁷: любов дійсно ні від чого не залежить і не ставить ніяких умов. І це важливо, бо щось тебе зцілює після кожної внутрішньої Хіросіми. У патовій ситуації ти забуваєш про себе і відправляєш амбіції кришитися кристаликами солі, але не погоджуєшся спинятися на півдорозі.

Просто існують такі часи, яких насправді немає. Вони минають і глибокий видих пружину всередині тебе розтискає. І кожна подряпина на серці не гострим, а тупим ножом, заживає. Добре б про це пам'ятати, коли повертаєшся з рубежів, коли довго не відпускає. Ідучи краєм життя, тримайся за поручні. Вдихаючи – видихай.

Є помилки, які вартують наших мрій, або то мрії варті помилок? Але як би там не було, спокуса здатися особливо сильна незадовго до перемоги, а ніч темна лише перед світанком.

---

⁷ Еріх Фромм – психолог, психоаналітик і філософ, автор книги «Мистецтво любові».

Про деякі втрачені дні, але не назавжди

«У моєму житті було багато нещастя, і деякі з них дійсно мали місце». Так жартував Марк Твен. Кожен відчував, що трапляються втрачені дні, коли всередині тебе хуртовина, ззовні теж сніг, а світ, наче нічого не було, стоїть у білому пальті. Розумний і красивий він вказує на твої помилки.

Іноді ми усі робимо дурниці. Не спеціально, а просто не думаючи. Найчастіше вдається відновити зруйноване, але вкрай рідко відреставроване збігається з тим, що було «до». Та навіть айсберги іноді вибухають: вода просочується в щілини в льоду, замерзає і розширюється. Ми ж не айсберги, ми просто люди. Тому я просто дозволяю собі довіритися дорозі і ходу подій. І коли щось у житті раптом розвалюється, а я вже встигла станцювали на попелищі мрії ірландську джигу упереміш із витиранням сліз, важливо себе чимось зайняти.

Я знаю лиш один дієвий механізм – починати місити тісто, яке під пальцями стає ніжним і так запаморочливо пахне, що хочеться сказати «ні» та «відчепіться» хору голосів у голові, продовживши чаклувати. Збирати мозаїки зі спогадів невдач і сварок не так цікаво як змішувати масло, борошно, цукор і какао. Якщо наші почуття і слова теж мають запах, то спокій пахне саме так – домашньою випічкою, радість – смачними абрикосами, а сум – гірко так, наче підгорілий омлет. Шкода, що усі печалі не можна скрутити як цей шоколадний рулет. У духовці усе потекло і розтануло, перетворившись на ріки шоколаду, а мені захотілося співати і танцювати.

Коли бачиш пористу структуру шоколаду, то думаєш, що вона подібна до твого минулого. І дні, які ти вважала втраченими, такими не виявляються. Вони нерівні, пухкі і дивні. Твої і водночас не твої. Раптом не відчуваєш всередині ні печалі, ні зла. Інколи думаєш, що все могло б бути по-іншому. «Якби не...» – мило-оманливе словосполучення, два занадто малих слівця, щоб містити в собі цілий світ жалю.

Ось саме через це інколи страшно дивитися назад. І тобі трохи лячно, бо пережити все знову ти не змогла б, але водночас відчуваєш гордість – від того, що змогла це зробити один раз. Знаєш, якщо було боляче, то боляче буде завжди – перебити цей рефлекс вкрай важко, але, поки чаклуєш над тістом, розмірковуєш, над тим, що дійсно цікаві історії не про тих, хто втрачав серце, а про тих, хто знаходив у собі те, що заховано було глибоко.

Коли ми намагаємося рухатися далі, моменти, до яких ми постійно повертаємося, не є звичайними, бо це були миті знайденої надії, надзвичайної радості, сильної пристрасті. Не без прийняття бажаного за дійсне, звичайно. Можливо, навіть безутішного розчарування. І всі ці спогади за мить розганяються від нуля до ста кілометрів на годину. Безнадійно і захопливо. І ти думаєш, що не вмієш бути з ними на рівних, бо вони позбавляють спокою і дихають важко у спину.

Ми – покоління Reset⁸ і шукаємо швидких рішень. Та немає чарівного зілля і простого рецепту. Натомість після всіх звершень ти отримуєш свободу повернутися туди, де була щаслива. Любов неможливо знайти там, де її немає, і вона ніколи не буває в минулому часі. Все, що було у тобі від неї, з тобою і залишиться.

І будь-яке віддалення відбувається поступово. Спочатку розділяє скло, потім стіни, фінальний етап – цілковита амнезія. І навіть якщо усе має властивість закінчуватися – не втрачай уміння радіти, подолавши внутрішні печери. Зараз уже знаєш як з них вийти на світло і повести за собою інших, ніби менестрель на ім'я Блондель, який вирушив на пошуки, співаючи улюблену пісню свого короля, і знайшов Річарда Левове Серце, заточеного в замку. Тепер ти

---

⁸ Покоління Reset (англ. Reset generation) – молоді люди, які при виникненні складнощів бажають натиснути кнопку Reset («скидання») як у комп'ютерній грі і почати все спочатку.

можеш без спроб перестрибнути закони часу і простору та повернути в інший бік і розмову, і долю. Свої власні огріхи починаєш сприймати як дари богам недосконалості, переставши боятися, що у спеку заблищить ніс чи некрасиво розмажеться туш для вій.

Коли у комусь встигаєш розчарувалися і позбавитися ілюзій на його рахунок, це дозволяє зберегти зв'язок, зробити його міцнішим, ніби у вишивці останній стіжок. Тому не переживай про втрачені дні, згадай – скільки їх вже у тебе було? Скільки? Вони минають і ти виходила з театру переживань щоразу геть, не чекаючи антракту, бо як говорив мій тренер з плавання, маючи на увазі не тільки басейн: будеш на глибоководді – одразу пірнай.

Є люди, які бачать речі такими, якими вони є, і задаються питанням «чому?». Уяви, якими вони могли б стати, запитавши: «Чому б і ні?». Бо дні, які ти вважала втраченими, такими не є. Вони нерівні, пухкі і дивні. Твої і водночас не твої. Будь за них вдячною.

Dolce Far Niente по-справжньому

Кожного ранку мене з ліжка виганяє бажання закінчити всі справи. Дописати чорновик статті, дочитати книги, відповісти на усі повідомлення в месенджері і поставити крапку наприкінці довгого дня. Інколи виникає враження, що я тримаю у руках один із джойстиків від ігрової приставки часів мого дитинства, так само не встигаючи натискати на кнопки, керуючи вже своїм, а не персонажа, життям. Вітрильники перевозять по Нілу пасажирів і вантажі вгору і вниз. Приблизно так бігаю сходами я, не подумавши ні на хвилину «спинись».

Піднімаєшся на сходинку, а попередні вже зникли, зате попереду добудуватися на кілька поверхів вгору нові встигли. І ти вже ніяк не можеш обернутися назад, побачити подолані перешкоди і сказати собі «молодчина». Натомість бачиш тих, хто попереду і з'являється причина страждати від того, що на їх фоні ти виглядаєш статистичною похибкою, математичною помилкою. Досягти останньої сходинки і видихнути на разі об'єктивно неможливо. Залишається прислухатися до себе і не боятися вважати свої ідеї та внутрішні бажання важливими. Боже, настільки це важко і незвично. Сім потів зійде, поки навчишся.

Примарні речі намагаються спокусити мене своєю наочністю, люди-примари взяли мене у кільце і щось без упину говорять. Я теж вимовляю слова, будучи спільником у примарності життя, але не знаю, у чому порятунок і суть. Минають дні і виникає відчуття, що так буде завжди. У якийсь момент не витримую. Коли у мене закінчуються сили, я просто емоційно вимикаюся. Відкладаю усі терміни і дедлайни на «пізніше», залишаюся вдома, наливаю чай з термоса, затримую подих і слідкую як будівельний кран зводить навпроти наших вікон ще один новобудови поверх.

Часом треба дозволяти собі захопитися байдикуванням. Не говори зі мною, закрій очі і обійми, тому що море невизначеності насправді завжди навколо нас, а я стомилася пливсти. Давай жити за принципом «у-вей» китайців (або «не роби зайвого»), бо сказано було: діє, бездіючи, мудрець.

Проживаю день по чайній ложці, виконуючи нескладні завдання. Наодинці з книгою, терпкою кавою і солодким рахат-лукумом так приємно про час не думати. Хоча тут злукавила: неможливо так просто читати Марселя Пруста, бо його словесні, поглиблені в самого себе, замальовки – десь на тонкій грані провалу в глибокий сон і залишкового відчуття реальності карнавалу. Мені взагалі складно було уявити, щоб чоловік (навіть письменник) занадто обтяжував себе «художнім» розумінням почуттів, але потім я побачила картину Сарджента «Dolce Far Niente»⁹ і більше так не думаю.

До речі, знайомий моряк повідав, що за шкалою Бофорта моє неробство називається «мертвим штилем». Не поворухнуся, хай навіть розпочнеться шторм і буде відносити у море все далі і далі від берега. Це як занадто рано знімати з рани шви. Вона добре заживає, але ще не готова до інтенсивних вправ. Я не буду намагатися врятуватися, щоб потім заповнити пересохла русло сенсу часом, не будуватиму на інший берег переправ. Бо якщо ти його комусь віддаєш, а цей хтось не відповідає тим же – підійди до дзеркала і родинних фотографіях у рамці поруч та присвяти час тим, кого побачиш.

Прокидаюся, а мама вже замішує тісто на хліб, щоб потім ми могли хрустіти гарячою скоринкою на лоджії вночі, запиваючи молоком і забуваючи усі турботи. Сміятися і слухати татові історії, хай навіть у тисячний раз – те, чого я потребую у цей час. І все раптом стає простим. Ось я, ось вечір вдома. Dolce Far Niente, а завтра все трапиться. Не зважай і не заважай.

---

⁹ «Солодке байдикування» (італ. «Dolce Far Niente») – картина американського художника Джона Сінгера Сарджента.

Та квіткова крамниця і моя таємниця

Та квіткова крамниця і моя таємниця. Ти відкриваєш переді мною двері, над нами на анкері прикріплені з петуніями полиці. Встигаю помітити наші віддзеркалення у вітрині, ми лише удвох і тієї ж миті у моїх вухах фугу Баха грає хтось на клавесині. Почуваю себе Алісою, бо навколо скільки троянд, що граючись, спалахують неземною красою. У світлі миготливих гірлянд не вистачає лиш садівників, аби перефарбовувати білі на червоні і навпаки.

Розгубившись, нагадуємо швидше випадкових мандрівників, аніж замовників. Але ти швидко орієнтуєшся, може тому, що, на відміну від мене, не любиш казки. Мені не вдається прочитати твої думки. Через мить продавчиня запитує мене якими мають бути троянди завдовжки, чи візьму ті, що «білосніжки», обіцяє знижки... Проглядаючи пакувального паперу для квітів зразки, не розумію як знову зазнала поразки у битві з твоєю здатністю полишати мене наодинці. І поки ти купуєш торт там, за рогом, я з усіх сил намагаюся зберігати спокій.

Та дівчина, яка komponує букет, розуміє наш сюжет і як твоє магнітне поле занадто сильно на мене діє. Вона знає усе: як мене від погляду твого всередині трясє і рівняння, що насправді просте – моя душа поділена на квадратний корінь з моєї гордості, у твоїй картині світу зайвості, принципів непорушності, вдовоної байдужості і наївності. Якщо додати до всього осінь, виходить неможливість, нема чого вдаватися до ворожінь.

І поки я роблю вигляд, що розглядаю листівки, на яких краса яблуневих цвітінь, думаю про тебе як про тінь. Ні, ти не чорна смуга, а передвісник щасливих днів. Згадую гербери, тобою майже подаровані, які ти чомусь називав кольоровими ромашками, і мої думки стають їх помаранчевими барвами розмальовані. Існує легенда, красива і давня, що то увіковічена краса німфи, яка хотіла стати непомітною, а замість того засяяла із силою стократною.

Знаєш, одного дня я теж буду сяяти над твоїм містом яскравим феєрверком і десь там у світлі майбутнього вогнів, буде той, хто знатиме, які квіти мої люблені, а ти не зумів. Догорів попіл з моїх уже приборканих почуттів.

Якщо колись ці рядки прочитаєш і зателефонуєш, я не знатиму, що відповісти. Тому залишу маленьку гарну небилицю, аби хоч раз тебе на лопатки вкласти. Багато зусиль мені довелося докласти, аби зібрати уламки того безладдя, що ти за собою залишив. Тепер можеш друзям розповісти про безнадійну мрійницю, яка насмілилася захопитися тобою і тим ореолом таємничості, який ти створив.

Знаєш, хтось спочатку стрибає, а потім думає. Хтось спочатку думає, уже потім стрибає. Я з тих, хто думає і відходить від краю прірви. Те, що було драмою у трьох актах з поганим сценарієм, стало смішною комедією лише. Більше не рахую години за місяці, а місяці за роки. Колись кожна розлука була ніби ціла епоха. І якщо ти – моя Руїна, то хтось інший стане Відродженням.

А до того часу я просто проситиму для тебе і тієї, кому ти даруєш квіти, кращої з можливих доль, тому що час помножить мій смуток на нуль, і на якій ти б не опинився з двох півкуль, у яку б не подався даль, мені не забути твою доброту і очей мигдаль, ту квіткову крамницю і свою таємницю.

За кермом авто для втечі вона

Героїня фільму Вуді Аллена «Магія місячного сяйва» говорила, що якщо хочеш жити щасливо, без ілюзій не обійтись. І у фільмі «Бердмен» між правдою та бажанням обирають останнє. Ось про що думала дівчина за кермом, а ніч танула і здавалося, що вона у зовсім іншій реальності, можна бути вигаданою і зустрічати сонце самотнє і вранішнє.

«Тридцять першого лютого, з любов'ю, нізвідки...» – подумки дорогою писала вісім сторінок одного-єдиного листа. Назустріч невідомому без розмов і зітхань – їсти, молитися і слухати саксофон, але не любити, бо зі своїми відповідями не їдуть відкривати приморські міста. Квітам, які ти вирощуєш у серцях байдужих людей, ніколи не розцвісти. Трапляються історії, які так просто не переповісти. І у навушниках джаз. Вона підходить до свого авто на автозаправці, наростаючий шелест крил – її дороговказ.

Вона обирає правило прадавнє: розвішує обереги із пір'я власних помилок необачних, п'є зілля з сухих цілющих трав і носить браслети з каменів гріхів своїх найбільших. І кожна її осінь перетворюється на сезон перевірки на наявність боргів перед людьми, минулим ставших.

Якби могла плакати, то зронила б сльозу, але нормальному огляду і без того заважають краплі дощу, сніг та лід. Тому вона ретельно витирає насухо лобове скло і вирішує рушати на захід. Легко сприймати нічну дорожню обстановку навіть при світлі фар зустрічних машин, бо повороти її життя вигадливіші за гірський серпантин і не залишилося місця на тілі для накладання шин.

Встановлює на максимальний рівень яскравість панелі приладів і регулює дзеркало заднього виду. Весна вривається на сусіднє сидіння, але дівчину захищають безпеки паски. Дивиться сама собі в очі, читає біль і відчуває прохолоду. Ховай-не ховай, усе одно видно марну браваду попри осанку горду. І скільки б не мала друзів у двадцять чотири, вони не заповнять порожні місця на святкуванні дня народження у чотирнадцять. Стоси улюблених книг і мегабайти пісень нагадають про дні без віри і сподівань.

Переконається у тому, що можна здійснити обгін, вмикає лівий поворотник і починає набір швидкості без вагань. Звикла жити у режимі підготовки до змагань – швидше, краще, бути прешою, не мати вагань. Вона сміється, коли нервує, і стукає по дереву щоразу, коли з'являються плани на майбутнє, пальці схрещує на вдачу, загадуючи бажання. І порівнявшись з автомобілем, який обганяє, вмикає дальнє світло, розбиваючи темряву на друзки фар промінням.

Вмикає правий поворотник і перебудовується назад на смугу руху, заспокоюється потроху і у скронях глухо стукає постійне відчуття втрати. Дорога тим часом перестає розриватися на два сірих полотнища під колесами автівки. У її голові система правосуддя для імен, які поміщає за умовні ґрати, аби не називати. Не кажучи вже про тих, які злилися в одну сіру розпливчасту Роршарха пляму. Усе, що їй на разі потрібно – тікати.

Їй чомусь здається, що це найліпший спосіб знаходити відповіді на те, що мучить і не дає ночами спати. Однак з собою у дорогу ти завжди береш себе, а самотність нових місць не багатого краще самотності звичних маршрутів. У прагненні все з'ясувати потрапляєш у капкани на кожному кроці, але не мисливців, а власні свої, втрачаючи багато спонтанних відчуттів.

Зупиняється на освітленій ділянці траси, залишивши увімкненими габаритні вогні. Залишок ночі минає, ніби вечір неділі, коли бажаєш прошмигнути в ліжко і заснути швидше, а задача максимум ще хоч тиждень залишитися цілою, не розплескати себе дорогою і не розбитися об кути будівель пташкою крихкотілою.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.